

עמוד הבית < מאמרים < חוק ומשפט

חוק ומשפט**תחולת חוקי הקזינו על רשויות ציבוריות בישראל**

פסק דין אשר ניתן השבוע מעורר שאלות הנוגעות ליכולתה של מערכת בתי המשפט, בשל העומס הרב בו הוא מצויה, לשמש ככלב השמירה של החוק בכל הנוגע להתנהלותם של גורמים ציבוריים, המתנהלים לעתים כפריץ כל יכול ומתעלמים מקיום החוק עו"ד דורון אפיק

26/10/2011

פסק דין אשר ניתן השבוע מעורר שאלות הנוגעות ליכולתה של מערכת בתי המשפט, בשל העומס הרב בו הוא מצויה, לשמש ככלב השמירה של החוק בכל הנוגע להתנהלותם של גורמים ציבוריים, המתנהלים לעתים כפריץ כל יכול ומתעלמים מקיום החוק. פעמים רבות נקודת המוצא של אותם גופים ציבוריים היא שהאזרח לא יטרח לפנות לערכאות בהתאם לכלל הקאזינו: הקאזינו הרי תמיד מנצח בסוף מכיוון שיש לו אורך רוח (וגב כלכלי) וכשההימור נמוך, עדיף לאזרח הקטן לספוג את ההפסדים גם כשהקאזינו מתעלם מחוקי המשחק.

בפסק הדין, אשר פורסם בשבוע שעבר (11.10.2011) בעניין עמ 5498/09 ניו-אלי בנמל בע"מ נ' אוצר מפעלי ים המלח בע"מ, דובר על חברה ממשלתית, אשר חתמה על הסכם הרשאה. בשנת 2005 התקשרה המורשית עם צד שלישי בהסכם להעברה אליו של זכויותיה מול החברה הממשלתית והצד השלישי התחייב שלא ליצור קשר ישיר עם החברה הממשלתית, דבר שלא הפריע לו, לאחר שנה, להתקשר ישירות עם החברה הממשלתית בהסכם. בית המשפט העליון קבע כעת כי החברה הממשלתית היתה מנועה מלהתקשר בהסכם ללא מכרז וכי בפועל שמה שיקולים כלכליים לפני שוויון ובטוהר המידות.

בית המשפט העליון, לאור השנים הרבות שחלפו ולאור קיומו של שיהוי של 5 חודשים בפניה המקורית לבית המשפט, הורה כעת, כי במקום לבטל את המכרז יש לקצר תקופת ההתקשרות למחצית בהתאם לתורת הבטלות היחסית וזאת בשל הפגיעה בהסתמכות הצדדים (אשר התנהלו שלא כדין, לפי קביעת בית המשפט). בעוד שיש הגיון רב בתורת הבטלות היחסית, קשה להתעלם מכך שרוב השיהוי בהגעה לפסק דין אינו נובע מהשתהות העותרת אלא מהתארכות ההליך המשפטי אשר צרך למעלה מ-4 שנים ממועד העתירה המקורית לבית המשפט לעניינים מנהליים ועד לפסק הדין בבית המשפט העליון. ללא שינוי בהתנהלות בתי המשפט באופן שיאפשר דיון בתיקים מסוג זה באופן מידי (בין בבית המשפט לעניינים מנהליים ובין בבית המשפט העליון), ימשיכו בתי המשפט להחטיא את מטרם. יתרה מכך, במקרים רבים מוציאים בתי המשפט צוי מניעה שגורמים נזק רב, כאשר "מסלול מהיר" יכול למנוע הצורך בצווים אלה.

עוד, ללא שינוי במדיניות בתי המשפט (כפי שהיתה גם במקרה זה) וקביעה כי על הצד המעוול יישא במלוא הוצאותיו הראליות של הצד האחר, בתי המשפט מעודדים בפועל צדדים להפר את החוק. במקרה זה, התנהלו הליך מיותר (באשר החברה הממשלתית יכלה לפעול על פי חוק) במשך מעל ארבע שנים ובסופו של דבר בית המשפט העליון אף לא פסק הוצאות בגין קיום ההליך בפניו ולא התערב בפסיקת ההוצאות הנמוכה בבית המשפט המחוזי. בית המשפט קבע כי החלטה זו נובעת מהתנהלותה הבעייתית של המערערת, אולם תוצאת הדברים היא מסר לציבור שלא כדאי לפעול למניעת הפרת חוק על ידי רשויות ציבוריות. להבדיל, בתובענות ייצוגיות המחוקק קבע במפורש תגמול

לעותר. קיים מקום לעודד נקיטת הליכים נגד גופים מנהליים על ידי שימוש בכלי ההוצאות והתגמול.

לבסוף, הדרך היחידה למנוע התנהלות בלתי חוקית של רשויות ציבוריות (וכאן מקום המחוקק להתערב) היא הטלת אחריות אישית על בעלי תפקידים. רק כשבעלי תפקידים ברשויות ישאו בתוצאות התנהלותם הם יימנעו מהפרת החוק. כך גם יופחת העומס על בתי המשפט, אשר לא יאלצו להתמודד עם עתירות מיותרות אלה.

קרא גם: מוכרים דירה? לא חייבים להוריד מחירים כדי למכור מהר

אודות

עו"ד דורון אפיק הינו שותף בכיר במשרד אפיק תורג'מן (www.at-law.co.il), הינו חבר בלשכות עורכי הדין של ישראל וניו-יורק ומתמחה בליווי חברות, עסקאות בינלאומיות ופיננסיות, לרבות עסקאות מיזוג ורכישה, ומימון ואף מרצה בתחום במסגרת התואר האקדמי במשפטים. עו"ד אפיק הינו גם בוגר הכשרת ICC MASTERCLASS FOR ARBITRATORS והכשרה של האיחוד האירופי ביישוב סכסוכים בינלאומיים מחוץ לכותלי בית המשפט (גישור ובוררות). אין בסקירה כללית זו משום ייעוץ משפטי כלשהו ומומלץ להיוועץ בעורך דין המומחה בתחום זה בטרם קבלת כל החלטה בנושאים המתוארים בסקירה זו.